

В. М. Бабиченко, Н. В. Ніколаєва, С. Ф. Рудишина

Весна

ВЕСНА – пора року, перехідний сезон між зимою й літом. У Пн. півкулі охоплює місяці березень, квітень і травень. За астроном. ознаками В. – проміжок часу між весняним рівноденням (21 березня) і літнім сонцестоянням (22 червня); за клімат. – період стійкого переходу серед. добової т-ри повітря через 0 °С у бік підвищення (до +15 °С). В Україні В. настає на Пд. Зх. і Закарп. низовині у серед. лютого, на Пд. – на поч. березня, на більшій частині території – у серед. березня, на крайньому Пн. Сх. – наприкінці березня. З настанням В. послаблюється циркуляц. діяльність і посилюється роль радіац. фактора та підстил. поверхні. За строками настання В. поділяють на ранні та пізні, за температур. режимом – на теплі та холодні, а за характером розвитку – на дружні та затяжні. На поч. В. (період із стійкою серед. добовою т-рою повітря від 0 до +5 °С) підвищення т-ри повітря уповільнене, що зумовлене витратами тепла на танення снігового покриву й випаровування вологи з поверхні ґрунту. Подальше підвищення т-ри повітря (період з серед. добовою т-рою від +5 до +15 °С) відбувається внаслідок посилення азорського антициклону й адвекції теплого повітря з Середзем. й Чорного морів. Цей період В. дуже важливий для розвитку рослин. З переходом добової т-ри через +5 °С починається вегетація рослин та відновлення вегетації озимих культур. Стійкий перехід серед. добової т-ри повітря через +10 °С зумовлює ріст і розвиток с.-г. культур; тривалість цього періоду навесні становить у середньому 20–30 днів. Кінцем В. і поч. літа вважають стійкий перехід т-ри повітря через +15 °С, який на більшій частині тер. України припадає на травень, у Крим. горах та в Укр. Карпатах – на кін. червня – поч. липня.

З поч. В. коливання т-ри ґрунту, як і т-ри повітря, збільшується. У березні середня т-ра ґрунту на Пн. Сх. та в горах змінюється від –3 до –2 °С, на Пд. Зх. і Пд. – від +2 до +4 °С, на Пд. березі Криму становить +6 °С. Значне зростання т-ри поверхні ґрунту відбувається від квітня до травня (від +8–10 до +20 °С). У гірських р-нах т-ра поверхні ґрунту коливається від +2 до +15 °С. У березні на Пн. і Сх. абсолют. максимум т-ри ґрунту перебуває у межах від +25 до +34 °С, на більшій частині території – від +35 до +40 °С, у Криму перевищує +45 °С; у квітні – понад +45 °С, а в травні місцями коливається від +65 до +67 °С.

Характер погоди на поч. В., особливо у 1-й пол. березня, близький до зимового: нерідко під час посилення вітру спостерігаються хуртовини. У квітні відбувається перехід від зимового розподілу кількості опадів до літнього. У травні їх кількість становить на Пд. – 40–50 мм, на Зх. – 60–80 мм, в Укр. Карпатах – 100 мм, а на високогір'ях – до 150 мм. Весною змінюється характер опадів (облогові на зливові).

Тривалість весняного сезону найменша на Сх. степ. зони (50–55 днів), у сх. р-нах зони мішаних лісів і лісостепової становить 55–66 днів, у зх. – 70–85 днів. На мор. узбережжях України внаслідок охолоджувал. впливу морів В. триває 70–75 днів. Найтриваліша В. у гірських р-нах Укр. Карпат – до 80–100 днів. Для ранньої В. в Україні характерна нестійка погода з різкими похолоданнями, зумовленими вторгненням холод. повітряних мас; до травня спостерігаються заморозки (триваліші у гірських р-нах), іноді випадає сніг. У степ. зоні бувають пилові бурі.

Бібліографічний опис:

Весна / В. М. Бабиченко, Н. В. Ніколаєва, С. Ф. Рудишина // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-33783>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).